

Sygn. akt II CSK 596/19

POSTANOWIENIE

Dnia 8 maja 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z wniosku M. K. i E. M.
przy uczestnictwie A. W.
o stwierdzenie nabycia spadku,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 8 maja 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestnika postępowania
od postanowienia Sądu Okręgowego w K.
z dnia 22 marca 2019 r., sygn. akt I 1Ca (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną uczestnika A. W. od postanowienia Sądu Okręgowego w K. z dnia 22 marca 2019 r., sygn. akt I 1Ca (...) Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001, III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ., z dnia 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, nie publ., z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, nie publ.).

Skarżący we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej wskazuje na przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., jednak uzasadnienie wniosku nie przystaje do tej przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej w powyższym rozumieniu. Uczestnik nie podaje przepisów, które wymagają wykładni, ani też nie opisuje występowanie poważnych wątpliwości w ich stosowaniu lub rozbieżności w orzecznictwie sądów. W uzasadnieniu przyjęcia skargi kasacyjnej wskazuje natomiast na brak obiektywizmu Sądu drugiej instancji w rozpoznaniu sprawy. Dalsza treść uzasadnienia prowadzi do wniosku, że w istocie wniosek o przyjęcie jest oparty na oczywistej jej zasadności. Wskazuje, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie daje podstaw do stwierdzenia, że testament sporządzony w dniu 29 sierpnia 2011 r. jest ważny i aby testatorka M. W. podejmowała świadome decyzje oraz mogła wyrazić swoją wolę nie działając pod wpływem groźby ani błędu. Ponadto w ocenie skarżącego przy spisaniu przez notariusza testamentu nie zostały zachowane wszystkie wymagania formalne, gdyż notariusz sporządził go w kancelarii notarialnej bez obecności testatorki, na podstawie rozmowy telefonicznej (bez osobistego kontaktu z nią) i dlatego nie mógł wyeliminować, czy w trakcie wyrażania swojej woli spadkodawczyni nie działała pod wpływem błędu albo groźby i mogła swobodnie wyrazić swoją wolę, a także czy nie była pod wpływem silnie działających leków opioidowych.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają

uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

Lektura akt oraz sporządzonych przez Sądy *meriti* pisemnych motywów rozstrzygnięcia co do istoty sprawy nie dają podstaw do przyjęcia, że zaskarżone postanowienie zapadło na skutek oczywistego naruszenia prawa w powyższym rozumieniu przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Skarżący wybiórczo na podstawie wybranych fragmentów zeznań notariusza przedstawia okoliczności sporządzenia testamentu notarialnego. Przede wszystkim, został on sporządzony w miejscu zamieszkania spadkodawczyni, natomiast wcześniej drogą telefoniczną ustalił ze spadkodawczynią dane, które posłużyły do przygotowania projektu ostatniej woli spadkodawczyni w formie notarialnej. Odczytanie i przyjęcie oraz podpisanie tego dokumentu nastąpiło w miejscu zamieszkania testatorki. Notariusz był dwukrotnie szczegółowo przesłuchiwany (k. 26 i n., 293 i n.). Przekazanie przez spadkodawczynię notariuszowi danych personalnych uczestnika (jako spadkobiercy ustawowego) drogą telefoniczną nie ma wpływu na ważność testamentu.

Biegły sądowy psychiatra odnośnie do zdolności testowania spadkodawczyni wypowiadał się na piśmie (k. 184 i n.) i ustanie (k. 204, 244), zaś w opinii uzupełniającej (k. 238) brał pod uwagę dokumentację lekarską, a w szczególności wyjaśnił brak wpływu na stan psychiczny spadkodawczyni przyjmowania przez nią

leków, wskazanych przez uczestnika. W sprawie zeznawał też lekarz leczący spadkodawczynię (k. 267).

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.